

« شورای ثبت آثار ملی »

برگه مشخصات اثر و مدارک موجود پرونده ثبتی

نام اثر: مدرسه بحر علی

معروف به:

استان: خراسان

شهرستان: سبزوار

تاریخ پیشنهاد:

پیشنهاد دهنده:

تذکره: قاجار و اوایل پهلوی

موقعیت مکانی: استان خراسان، شهرستان سبزوار، بخش مرکزی سبزوار، شمال غربی میدان زند، حیاتیان افسر

گزارش: دارد ✓	ندارد	تعداد صفحه	اصل	لاتین	فارسی
عکس: دارد ✓	ندارد	تعداد رنگی	سیاه و سفید		کیفی
طراحی سفال:	دارد	کروکی:	دارد	ندارد	
نقشه جغرافیایی:	دارد ✓	مقیاس			
پلان:	دارد ✓	مقیاس	۱/۱	اوزالید	کیفی
مقاطع:	دارد	مقیاس	۱/۱	ترسیم اوزالید	کیفی
نما:	دارد	مقیاس	۱/۱	اوزالید	کیفی
حریم حفاظتی:	دارد	مقیاس	۱/۱	اوزالید	کیفی
مالکیت بنا:	رقنسی ✓	خصوصی	بلاصاحب	عام المنفعه	
واقف:	مالک دولتی	بنا در اختیار			
سند مالکیت:	دارد	برگ اهداء:	دارد	ندارد	
رضایت مالک:	دارد				
ممیزات اثر:					

۱ برگ

برگه مشخصات: دارد ✓ ندارد

مراحل ثبت: شماره ثبت: ۷۴۸۴ تاریخ ثبت: ۱۳/۷/۸۱

صورت جلسه ثبت: دارد ✓ ندارد

امضاء مراقب ثبت: دارد ✓ ندارد

حکم ثبت: دارد ✓ ندارد

نواقص پرونده اثر: -۱ -۲ -۳

وضعیت فعلی اثر:

بررسی کننده: آس افسر

تاریخ بررسی: ۱۷/۷/۸۴

جمهوری اسلامی ایران

باسمه تعالی

نظریه بند «ج» از ماده واحده قانون تکمیل سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۰ بهمن ۱۳۶۴ شمسی و بند ششم از ماده سوم قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۲۸ تیر ۱۳۶۷ شمسی فصل اول قانون راجع به حفظ آثار ملی مصوب ۱۲ آبان ۱۳۰۹ شمسی و نظام نامه اجرایی آن و بنا به پیشنهاد معاون پژوهشی سازمان میراث فرهنگی کشور.

اثر فرهنگی، تاریخی «مدرسه محمدیه» که مشخصات آن بقرار زیر است:

موقعیت جغرافیایی: استان خراسان شهرستان بزرابخش مرکزی بزووار، شمال غربی میدان زند، خیابان افسر

قدت: قاجاریه و اوایل پهلوی

میزات

به شماره ۷۴۸۴ در تاریخ ۱۲ / ۱۱ / ۱۳۸۱ دفترست آثار ملی ثبت گردید.

سید محمد بهشتی
رئیس سازمان میراث فرهنگی کشور

حلیل گلشن
معاون پژوهشی

رئیس سازمان

بسمه تعالی

جناب آقای سید حسن رسولی
استاندار محترم استان خراسان

تاریخ: ۱۷ / ۱۲ / ۸۹
شماره: ۱۸ - ۱۱۸۹۶

در اجرای بند "ج" ماده واحده قانون تشکیل سازمان و بند ۶ ماده ۳ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب مجلس شورای اسلامی و در حدود مواد مربوط از قانون راجع به حفظ آثار ملی و با رعایت مقررات آئین نامه اجرایی قانون اخیر الذکر ، اثر تاریخی ذیل ، پس از طی مراحل و تشریفات قانونی لازم در تاریخ ۸۱/۱۱/۱۲ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است و از تاریخ ثبت ، تحت حفاظت این سازمان بوده و هر گونه تخریب و دخل و تصرف در اثر مذکور برابر مواد ۵۵۸ لغایت ۵۶۹ از کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی " تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده " جرم محسوب و مرتکب مشمول مجازاتهای قانونی خواهد بود. مراتب جهت استحضار و ابلاغ به مقامات و مسئولین ذیربط اعلام می گردد. خواهشمند است دستور فرمائید از نتیجه اقدامات انجام یافته این سازمان را مطلع نمایند .

سید محمد بهشتی

۱ - مدرسه محمدیه واقع در شهرستان سبزوار - بخش مرکزی سبزوار - شمال غربی میدان زند - خیابان افسر به شماره ثبت ۷۴۸۴

رونوشت:

- ۱- جناب آقای حسن سید آبادی نماینده محترم مردم سبزوار در مجلس شورای اسلامی
- ۲- جناب آقای دکتر مرتضی خیر آبادی نماینده محترم مردم سبزوار در مجلس شورای اسلامی

شماره ...

تاریخ ...

موضوع ...

محل ...

موضوع ...

موضوع ...

موضوع ...

موضوع ...

۳- سازمان محترم ثبت اسناد و املاک کشور

۴- مدیریت محترم دفتر امور فرهنگ و هنر جوانان و تربیت بدنی - سازمان مدیریت و برنامه ریزی

۵- اداره کل محترم مسکن و شهرسازی استان خراسان جهت رعایت حفاظت در طرحهای جامع و تفصیلی

۶- اداره محترم ثبت شهرستان سبزوار

۷- نیروی انتظامی محترم شهرستان سبزوار

۸- دادگستری محترم شهرستان سبزوار

۹- شهرداری محترم شهرستان سبزوار

۱۰- معاونت محترم پژوهشی برای اطلاع به انضمام حکم ثبت

۱۱- معاونت محترم حفظ و احیاء برای تهیه ، ضوابط حریم و اقدامات لازم دیگر

۱۲- معاونت محترم معرفی و آموزش

۱۳- دفتر محترم امور حقوقی و بین الملل

۱۴- مدیریت محترم میراث فرهنگی استان خراسان به انضمام تصویر حکم ثبت اثر جهت اطلاع و رعایت قوانین و ضوابط مربوط و اعلام به مالک

۱۵- مدیریت محترم پاسداران میراث فرهنگی

۱۶- روابط عمومی محترم جهت انعکاس در روزنامه های کثیرالانتشار کشور حسب مفاد قانونی

شماره .....
تاریخ .....
پوست .....

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
اداره کل میراث فرهنگی خراسان

بسمه تعالی

صورت جلسه

پرونده اثر تاریخی _ فرهنگی : مدرسه محمدیه ..... واقع در
استان : خراسان ..... شهرستان: سبزوار ..... شهر: .....
بخش : مرکزی ..... دهستان: ..... روستا: .....
خیابان: افسر ..... کوچه: ..... پلاک : ..... مربوط به
دوره: قاجاریه و اوایل پهلوی ..... با مالکیت: وقفی ..... به آدرس :
شمال غربی میدان زند _ خیابان افسر ..... که توسط اداره کل میراث فرهنگی
(مدیریت میراث فرهنگی) استان: خراسان ..... جهت ثبت در فهرست آثار ملی
ایران پیشنهاد شده است در جلسه مورخ: ۱۳۸۸/۰۸/۰۸ توسط اعضای شورای ثبت
منطقه ای منطقه : خراسان ... بررسی و با کد ..... مورد تأیید قرار گرفت و
برای انجام مراحل بعدی به دبیر خانه شورای ثبت سازمان ارسال گردید.

اعضاء جلسه :

آقایان:

- ۱- مجید علی اکبری
- ۲- رجیبعلی لباف خانیکی
- ۳- مهندس یعقوب دانشدوست
- ۴- مهندس هاشم اعتمادی
- ۵- محمود بختیاری
- ۶- ابوالفضل مکرمی فر
- ۷- محمد جلیلیان

۷۴۸۴

نشانی مشهد - بلوار سازمان آب روبروی رورنامه خراسان

تلفن : ۷۲۶۳۳۹۴ - ۷۲۶۹۰۶۵ - ۷۲۶۰۴۶۴ - ۷۲۶۳۳۱۰

نام اثر: ... محمدرضا محمدی ... استان: ... خراسان ... شهر: ... مرو ...

بخش: ... مورخ ... شهرستان: ... روستا: ...

موقعیت جغرافیایی: ... میدان ...

گزارش: ... در وقت ...

مساحت حدود: ... متر مربع ...

در سمت شمال با اوی و چو در آن که در طرف اوی ...

در با همگی از نوع چینی هستند و آجرهای های روی ...

تفاوت اواخر روزه ماهار و اول روز چهلوی

ویژگی: ... این با قبلاً ...

مداری: ... عکس ...

عکس: ... عکس ...

نقشه: ... بلان ...

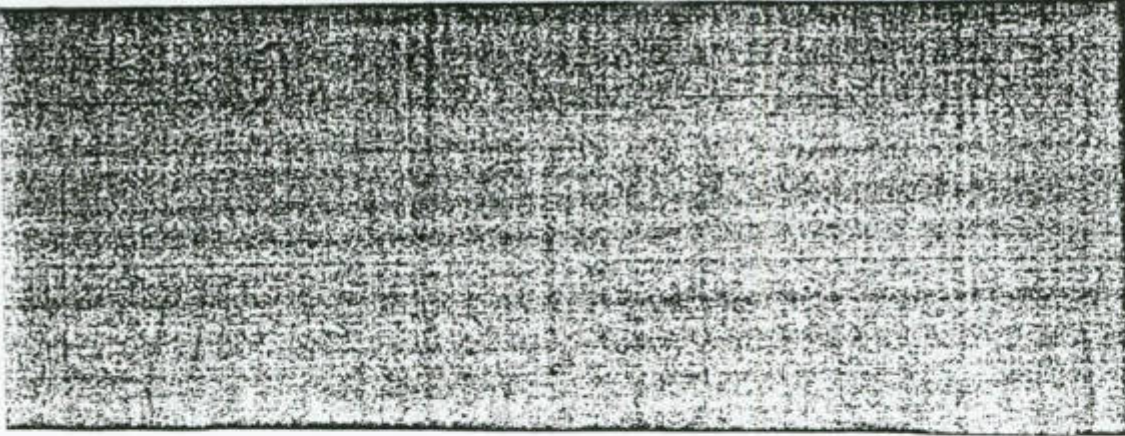
طراحی: ...

وضع مالکیت: ...

۷۴۸۴

نام گزارش دهنده: ...

مطمئن گردید: ...

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری

سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

معاونت امور بین الملل، حقوقی و مجلس

بسم تعالی

شماره پرونده: ۹۱-۶۶۲۴
تاریخ: ۲۵/۱۱/۸۴

۴۱۷۵۹
۸۴۱۲۰۶

جناب آقای مکرمی فر

رئیس محترم سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان خراسان رضوی

باسلام

احتراماً، پیرو نامه شماره ۶۱-۵۵۵۲ مورخ ۸۴/۱۰/۱۰ و نامه شماره ۶۱-۴۸۳۸ مورخ ۸۴/۹/۱۴ موضوع شکایت آقای غلامحسین ابراهیمی از سازمان متبوع به خواسته و تقاضای الغای رأی شماره ۷۴۸۴ و حذف نام مدرسه علمیه معروف به «محمدیه» واقع در شهرستان سبزوار از فهرست آثار ملی به پیوست تصویر نامه شماره ۸۲۵/۸۴/۲۱ مورخ ۸۴/۹/۳۰ مدیر دفتر محترم شعبه ۲۱ دیوان عدالت اداری جهت استحضار و صدور دستور ارسال اصل پرونده و سوابق مربوطه به حضور ارسال می گردد.

لازم به ذکر است که سوابق ارسالی مورخ ۸۴/۱۱/۱۵ به دفتر شعبه مزبور تحویل گردید لیکن ریاست محترم شعبه، خواستار اصل پرونده و سوابق امر هستند. لذا مقتضی است مقرر فرمائید جناب آقای جلیلیان کارشناس محترم حقوقی آن سازمان با در دست داشتن اصل سوابق به شعبه مربوطه عزیمت فرمایند. /ک/۱۳۴/۱

سوابق حذف پرونده
امدادتاریخ: ۸۴/۱۲/۱۷

امید غنمی
سرپرست اداره کل امور حقوقی و املاک

رابطه استعلام
لطفات استعلام
ظنانه
۱۳۴/۲

تاریخ ۱۳۸۴/۹/۴
شماره ۸۴۵/۸۴
پیوست ۱۲

دیوان عدالت اداری

ریاست محترم اداره منصفین دادگاه عالی کابل - فرهنگ و دانش

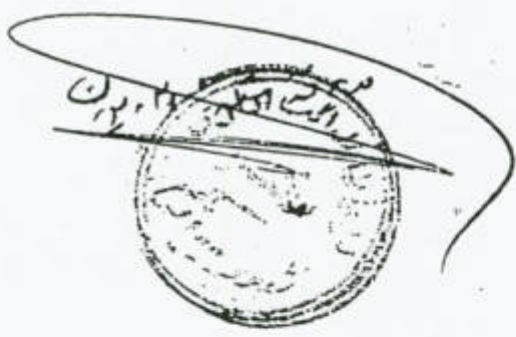
حضرت عطف شایسته ۶۱،۴۶۸۳ در جعفر پروردگار

آقای عدلیس ابراهیمی ج. استور مشبه ۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱

اداره تحقیق استور مشبه اصل پروردگار و سوابق مربوط

به شدت نامبردار راهت مرجع و تنها تقسیم بانی

ایصال فرمید

مرکز فرهنگ و ادب
محبت تقدیر

تاریخ ۱۳۸۴/۹/۱۱

وزارت فرهنگ و تفریح و گردشگری
دفترخانه معاونت امور بین الملل ،
حقوقی و مجلس
شماره ۸۸۶۸
تاریخ ۱۳۸۴

بسم تعالی

مدرسه خردم

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

معاونت امور بین الملل، حقوقی و مجلس

جناب آقای مکرمی فر

رئیس محترم سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان خراسان رضوی

با احترام

احتراماً، پیرونامه شماره ۴۸۲۸-۶۱ مورخ ۸۴/۹/۱۴ ضمن
 سپاسگزاری از بذل توجه آن مقام محترم به استحضار می رساند
 سوابق مربوط به ثبت اثر تاریخی - فرهنگی مدرسه علمیه شهرستان
 سبزوار معروف به «مدرسه محمدیه» که جهت تحویل به شعبه ۲۱
 دیوان عدالت اداری در خواست شده بود، دریافت گردید.
 بدیهی است در صورت حصول هر گونه نتیجه جدید، مراتب به
 استحضار آن ریاست محترم خواهد رسید. ۱۳۸۴/۱۰/۱۸

امید غنمی

سرپرست اداره کل امور حقوقی و املاک

جناب آقای امید غنمی
 استخفا
 ۲۷۲۹۸
 ۱۳۸۴/۱۰/۱۸

بازرسی اعلام وصول
 مدارک خطاب شد
 اقدام ندادار. تاریخ ارسال
 ۱۳۸۴/۱۰/۱۹

نام اثر: ... حدیقه محمدیه ... استان: خراسان ... شهر: مشهد ...

بخش: ... شهرستان: ... روستا: ...

موقعیت جغرافیایی: ... حیدران ... حیدران ... حیدران ...

گزارش: ... رود کارسما ... حیدران ... حیدران ... حیدران ...

مساحت حدود: ... متر مربع ... حیدران ... حیدران ... حیدران ...

در قسمت شمالی با اراضی وجود دارد که در هر طرف اراضی مسطحه قرار دارد ...

دریاچه‌های از نوع جانی هستند و آبکاری‌های روی با از نوع تریبات خفیه راستی باشد ...

نقدت: اواخر دوره قاجاریه و اوایل دوره پهلوی

ویژگی‌ها: این بنا قبلاً بصورت مدرسه عالی و بعداً مدرسه و دیگر هم جایگاه طلبه‌ها بوده است ...

مداری: ... حیدران ... حیدران ... حیدران ...

عکس: ... حیدران ... حیدران ... حیدران ...

نقشه: ... حیدران ... حیدران ... حیدران ...

طراحی: ... حیدران ... حیدران ... حیدران ...

وضع مالکیت: ... مالکیت با وقفی است ...

۷۶۸۴

نام گزارش دهنده: کرمانشاه

مطمئن گزاری: ... حیدران ... حیدران ... حیدران ...

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
دفتر ملی میراث فرهنگی خراسان
سراش زمین سبزوار

معاونت پژوهشی

گزارش: درخواست ثبت مدرسه محمدی

۷۴۶۴

ب - شناخت بنا

- ۱ - موقعیت طبیعی (شرایط اقلیمی ، مشخصات منطقه از لحاظ خصوصیات زمین و زلزله خیزی)
- ۲ - موقعیت فعلی (استقرار مکانی و جایگزین در بافت شهر و ارتباط با مجموعه های شهری)
- ۳ - تاریخچه بنا و اسم حقیقی و اسمی که به آن شهرت دارد (تاریخ احداث بنا و بانی آن و اشاره به همزمانی آن با سلسله حکومتی ، روایات در جریان رویدادهای تاریخی و دوران آبادانی آن با ذکر منابع)
- ۴ - مشخصات بنا (عوامل و عناصر تشکیل دهنده : فرم کلی ، مصالح ساختمانی و طرز بکار بردن آن)
- ۵ - نوع بهره برداری و خصوصیات بارز آن
- ۶ - عوامل تزئین شده بنا و نوع آنها
- ۷ - نوع مالکیت بنا و مشخصات ثبت در ردیف آثار ملی تاریخی
- ۸ - اقدامات انجام شده در مورد حریم بنا با ذکر مشخصات
- ۹ - توضیح ضروری و اختصاصی بنا

ج : مدارک پیوست

- ۱ - عکس بنا (حداقل ۶ قطعه از جبهه های مختلف و عوامل مشخص بنا با زیر نویس کامل) (وضع موجود)
- ۲ - کروکی یا نقشه وضع موجود بنا (بنحویکه در ابعاد صفحه گزارش گنجانده شود)

د : اشاره به اقداماتی که در دوره های گذشته روی بنا انجام شده

- ۱ - توسعه و یا تعمیرات و دخل تصرفات انجام شده مشهود تا کنون

ج - مدارک پیوست :

۱ - عکسهای بنا

۲ - کروکی بنا

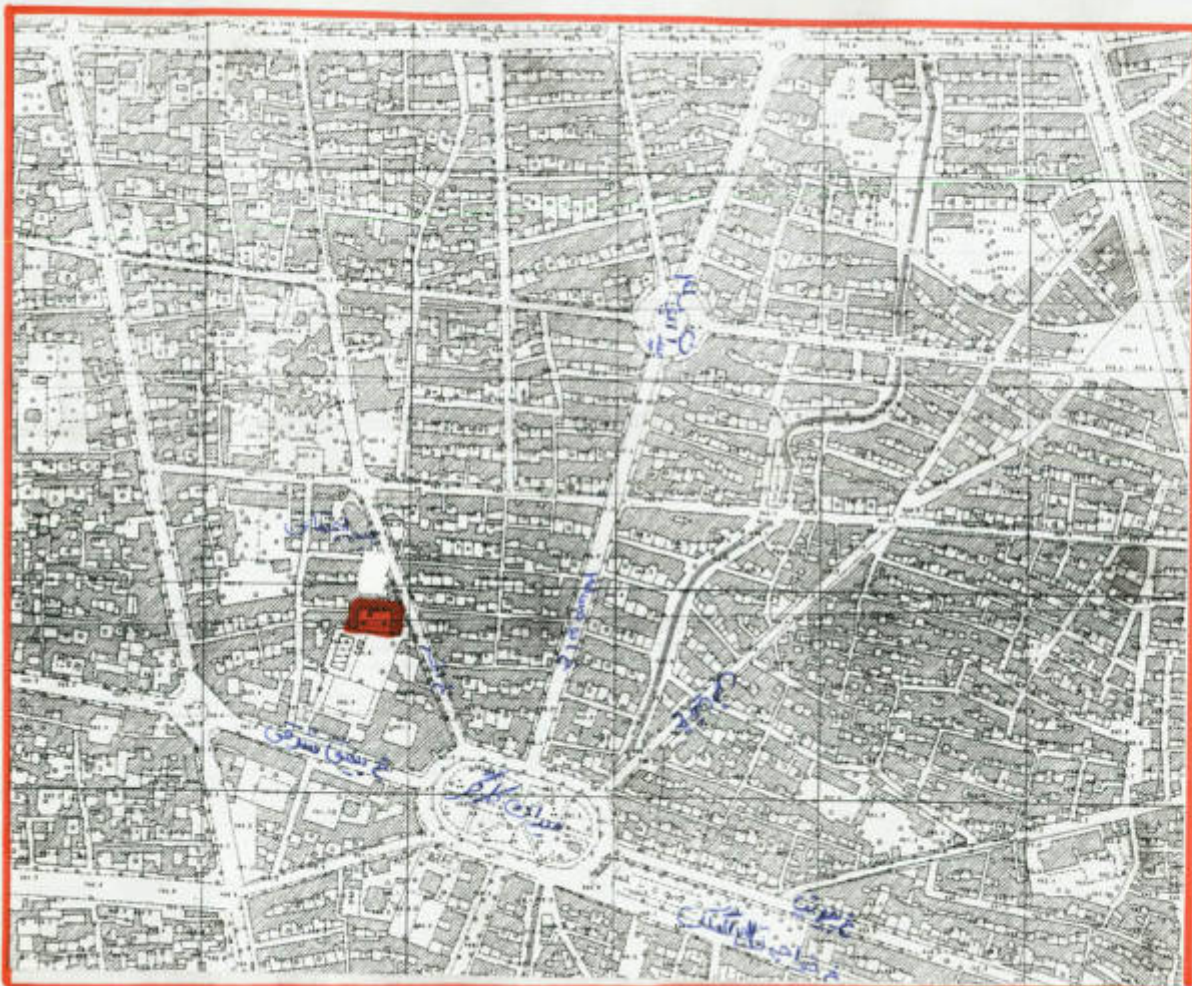
۳ - نقشه وضع موجود بنا

د - اشاره به اقداماتی که در دوره های گذشته روی بنا انجام شده است

۱ - توسعه و یا تعمیرات و دخل و تصرف انجام شده تا کنون

تعویض درب ورودی - کاشی کاری سرویسهای بهداشتی و حمام - گچکاری اطاقها و تعمیر و مرمت دالانهای ورودی با سنگ مرمر

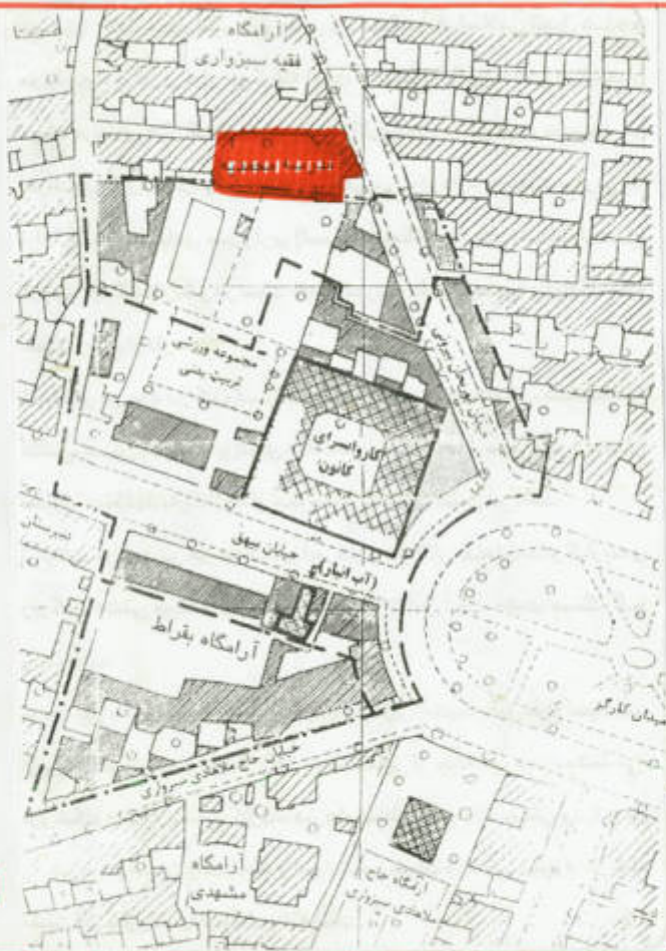

عنوان بناء مدرسة محمدية
عنوان رقم ٤٠٠ رقم ٤٠٠ هورين
محدودة مدرسة محمدية

مدرسة محمدية

۴

مدرسه شهید مطهری

عنوان: کوچه مدرس شهید مطهری

۷۴۸۶

۱ - موقعیت طبیعی

واقع شده در طول جغرافیایی ۵۷ و ۴۳ و عرض جغرافیایی ۳۶ و ۱۲ واقع در دامنه کوههای شمال خراسان

۲ - موقعیت فعلی

در خیابان افسر واقع در شمال غربی میدان زند قرار دارد

۳ - تاریخچه بنا

این بنا متعلق به اواخر دوره قاجاریه و اوایل دوره پهلوی می باشد .

۴ - مشخصات بنا

ورودی فعلی مدرسه در شمال شرقی بنا واقع شده است . سپس دالانی با طاق گهواره ای به طول ۵ متر و عرض ۱,۵ متر قرارداد و بعد با ایجاد یک زاویه قائمه دالان دیگری به طرف حیاط (سمت جنوب) به طول ۶ متر و طاق گهواره ای ساخته شده است . پس از آن وارد محوطه مدرسه می شویم . پلان کلی بنا مستطیل شکل و در مساحتی حدود ۵۰۰ متر مربع واقع شده است . ضلع شرقی و غربی هر کدام ۵ حجره دارد . و ایوان شمالی دارای ایوانی نسبتاً رفیع به ارتفاع ۸ متر و ۲۰ سانتی متر و عرض ۴ متر می باشد و در هر طرف ایوان سه حجره قرار گرفته است . ایوان دارای شبستانی بدون ستون و بسیار کوچکی می باشد که سقف مسطح دارد .

ضلع جنوبی حیاط هم دیوار سیمانی ساده و کوتاهی دارد که طاقچه های منفردی در روی آن دیده می شود که این ساخت فقط در سمت چپ دیده می شود و احتمالاً طاقچه های سمت راست در طول بازسازی های قبلی از بین رفته اند .

داخل حجره ها را اتاقهایی در ابعاد ۲ × ۵ متر تشکیل می دهد که اکثراً به همین اندازه هستند و پیشخوان همگی آنها ۲ × ۳ متر می باشد . و داخل اکثر آنها ایوانچه هایی فرورفته در دیوار به عمق ۲۰ سانتی متر دیده می شود . سقف آنها گنبدی است .

قوسهای موجود در بنا همگی از نوع جناغی هستند و آجرکاری های روی نما از نوع تزئینات خفته و راسته می باشد که بیشتر در بالای قوسها دیده می شود . در گوشه شمال غربی بنا ، اتاقی قرار دارد که با توجه به خصوصیات آن احتمال داده می شود که مدرس باشد . در ابتدای ورود به آن یک هشتی کوچک و زیبا دیده می شود بدون تزئین در سمت راست آن در داخل ، یک یک ورودی دیگر با قوس جناغی است که مارا به سمت سرویس های بهداشتی هدایت می کند و البته به دری که رابط بین مدرسه و آرامگاه فقیه می باشد .

۳۱۳۸

پلان این بنا مربع شکل است در گوشه شمال شرقی اش پستوخانه ای تودرتو دیده می شود و ایوانچه های فرورفته در دیوار به عمق ۴۰ سانتی متر در دیوار قرار دارد . سقف مدرس تخت می باشد و احتمال دارد که در گذشته گنبدی بوده . دور تادور داخل حیاط دارای رخیام آجری ساده ای است . کف حیاط با آجرهای مربع شکل ۱۵ × ۱۵ سانتی متر مفروش می باشد . در وسط حیاط نیز حوض دایره ای شکل و سیمانی قرار دارد و ۴ باغچه کوچک در چهار طرف آن هستند .

۵- نوع بهره برداری و خصوصیات بارز آن

از این بنا برای مدرسه علمیه و مهد قرآن استفاده می شده و مدتی هم خوابگاه طلبه ها بوده است .

۶- عوامل تزئین شده

تنها تزئین بکار رفته در بنا آجرکاری خفته و راسته می باشد .

۷- نوع مالکیت بنا و مشخصات ثبت آن در ردیف آثار ملی

مالکیت بنا وقفی می باشد

۸- اقدامات انجام شده در مورد بنا با ذکر مشخصات

هیچگونه اقدامات مرمتی از سوی میراث فرهنگی صورت نگرفته بجز تهیه عکس و گزارش

۹- توضیح ضروری و اختصاصی بنا

توضیح عکس و موقعیت آن :

نمای از سمت شمال شرق

توضیح عکس و موقعیت آن :

نمای از درودی غربی که از سمت
شمال دارد دید می شود

توضیح عکس و موقعیت آن :

نمای از ضلع غربی مدرسه

توضیح عکس و موقعیت آن :

نمای از ضلع غربی مدرسه

توضیح عکس و موقعیت آن :

نمای از ضلع شمالی مدرسه حسینی

توضیح عکس و موقعیت آن :

نمای از ضلع شرقی مدرسه

توضیح عکس و موقعیت آن :

نمایی از در ورودی در شمال مغرب
 در سمت راست در ورودی که دارد اتاق
 بزرگی می شود که سردرهای بسیار گسترده
 آن محراب دارد و در آن دروازه های بسیار
 آراسته و قفسه های بسیار

توضیح عکس و موقعیت آن :

نمایی از ایوان شمالی که در آن
 در وسط ایوانها کوهک و صخره ها
 قرار دارد

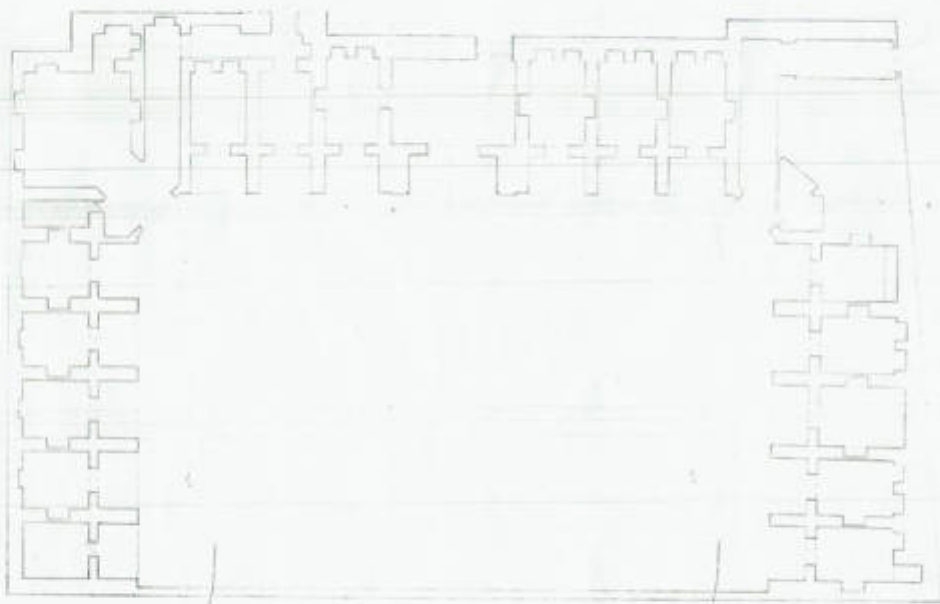
توضیح عکس و موقعیت آن :

عایی از دیدار در ورودی یکی از سطوح است
 ماسک هر دو این دو است و در سال استخوان
 در نشود

توضیح عکس و موقعیت آن :

عایی از دیدار در ورودی سن آراخته است
 هر دو که در داخل یکی از سطوح است

مرکز اسناد و مدارک میراث فرهنگی سبزوار

SABZEVAR CULTURAL HERITAGE DOCUMENTATION CENTER

NAME OF BUILDING:

تاریخ برداشت:	تاریخ ثبت:
تصویر برداشته شده از:	تصویر برداشته شده از:
فرهنگی سبزوار:	فرهنگی سبزوار:
تاریخ تصویب:	تاریخ تصویب:

DESIGN BY:

DRAWN BY:

PHOTO GRAFER: